VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lausunto

6.2.2025

VN/2628/2025
VN/2628/2025-OKM-1

Jakelun mukaan

OKM; Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta; Kirjallinen lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle, VNS 7/2024 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa valtioneuvoston selontekoon YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n toimeenpanosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pitkäjänteisesti ohjannut hallinnonalan toimintaa kestävälle pohjalle strategiansa ja hallinnonalan kestävän kehityksen linjauksen mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on osallistunut toimintaohjelman laadintaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkentaa tässä lausunnossaan joitakin selonteon kohtia.

Hyvinvoinnin, osallistumisen ja demokratian tukeminen

Yhtenä hallituksen toimena SDG 3:n saavuttamiseksi (terveellisen elämän ja hyvinvoinnin edistäminen) selonteossa mainitaan kansallinen liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn **Suomi Liikkeelle -ohjelma**, joka ulottuu kaikkiin ikäryhmiin. Eri ministeriöiden hallinnonaloille kohdentuvat 16 toimenpidettä luovat pysyviä, rakenteellisia edellytyksiä kannustaa ihmisiä liikkumaan. Liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ministerityöryhmä linjaa vuosittaiset 20 miljoonan euron määrärahakohdennukset eri hallinnonalojen toimenpiteisiin. Tähän mennessä Suomi Liikkeelle -ohjelmassa on muun muassa vahvistettu Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu -toimintaa, laajennettu liikuntaneuvontaa ja tuettu liikuntaa lisääviä kokeiluja ja innovaatioita sekä lähivirkistysalueiden kunnostamista ja kehittämistä. Lisäksi on käynnistetty toimenpiteet liikunnan ja toimintakyvyn lisäämiseksi osaksi kutsuntojen sisältöä sekä liikunnan ja ravitsemuksen hyödyntämisen parantamiseksi hyvinvointialueilla. On myös aloitettu arkiliikkumiseen kannustava Lisää vain liike -mediakampanja.

Liikuntaneuvonta tuli mukaan myös Liikkuvat-ohjelmakokonaisuuden Liikkuvan aikuisen tavoitteisiin vuonna 2024. Toiminnan kohderyhmänä ovat olleet työikäiset, liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen parissa työskentelevät ammattilaiset sekä päättäjät. Toiminnassa on vahvistettu liikkumisen asemaa myös työelämässä. Kokonaisuuden osana on edistetty esim. fiksua työmatkaliikkumista. Keskeisiä toimintamuotoja ovat olleet yhteistyö työelämän toimijoiden kanssa, tiedon tuotanto, liikkumista edistävien työkalujen kehitystyö sekä vaikuttava viestintä. Vuonna 2024 Liikkuvan aikuisen viestinnän päämääränä on ollut, että työikäiset tunnistavat arkiliikkumisen positiivisen merkityksen. Liikuntaneuvonnan päämäärä on ollut rakentaa liikuntaneuvonnasta valtakunnallinen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelu.

Liikunnan tasa-arvoa ja turvallisuutta edistetään tällä hallituskaudella mm. vakinaistamalla **Et ole yksin -toiminta** ja laajentamalla se 2025 aikana nuorisosektorille. Toimet ovat merkittäviä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisessa jokaiselle turvallisen harrastamisen varmistamisessa ja epäasialliseen kohteluun puuttumisessa ja sen ehkäisyssä.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtioneuvosto PL 23 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		

Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää liikunta- ja urheilutoimijoiden vastuullisuutta ja kestävää kehitystä myös valtionavustuskäytännöillään.

Korkeakoulujen opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnin sekä koulutuksen ja opetuksen laadun edistäminen on ollut keskusteluteemana opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen sopimuskauden 2025–2028 neuvotteluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa jokaiselle korkeakoululle strategiarahoitusta korkeakouluyhteisön hyvinvointia ja liikunnan edistämistä tukeviin toimiin.

Kaikkien kansalaisten terveellisen elämän ja hyvinvoinnin edistämisessä (SDG 3) on kulttuurin roolia vahvistettu pitkäjänteisesti. Hallituskaudelle on asetettu **poikkihallinnollinen kulttuurihyvinvoinnin yhteistyöryhmä Taiku4**, jonka tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen entistä laajempaa ja systemaattisempaa hyödyntämistä osana ennalta-ehkäiseviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Harrastamisen Suomen mallin avulla on pyritty turvaamaan harrastus kaikille lapsille ja nuorille asuinpaikasta riippumatta. Harrastamisen Suomen mallissa ala- ja yläkouluissa ja harrastuspaikoissa järjestetään kunkin koulun oppilaiden toivomia harrastuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön tuki kunnille on 14 miljoonaa euroa vuodessa. Harrastamisen Suomen malli on käytössä 258 kunnassa. Mallin harrastuksissa on mukana 143 000 ala- ja yläkoululaista.

Selonteossa viitattu laaja-alainen toimenpideohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi on **valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024–2027 (VANUPO)**, jonka toimenpiteet kestävät koko hallituskauden ja ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. VANUPOn neljä eri seurantaryhmää seuraavat toimenpiteiden edistymistä. Käytössä on seurantamatriisi.

VANUPOn tavoitteita 4) nuorten pääsy oikea-aikaisiin ja laadukkaisiin mielenterveyspalveluihin ja 5) nuorten mielenterveyden vahvistaminen mielekkään vapaa-ajan toiminnan avulla toimeenpannaan mm. vahvistamalla matalan kynnyksen mielenterveyden tukea, kuten Ohjaamojen psykososiaalista hyvinvointia ja osallisuutta vahvistavaa ONNI-toimintaa sekä walk in - ja chat -palveluita. Samalla kannustetaan hyvinvointialueita siihen, että nuoria ohjataan myös kulttuurin ja liikunnan pariin ja tällä tavalla lisätään nuorten hyvinvointia ja osallisuutta. Toimenpiteinä ovat myös mm. digilaitteiden lisääntyneen käytön keskittymiskyvylle ja fyysiselle aktiivisuudelle aiheuttamien haittojen vähentäminen ja digitaalisten yhteisöjen ja verkkopalvelujen merkityksen ja mahdollisuuksien huomioiminen nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisessä. Digivälitteisesti nuorisotyö ja harrastustoiminta voivat tavoittaa matalalla kynnyksellä myös nuoria, joilla on erilaisia osallistumisen haasteita tai esteitä.

Uusin nuorisobarometri julkaistaan 19.3.2025 ja alustavien tulosten valossa nuorten tulevaisuususko on heikentynyt. Toimenpiteitä nuorten tulevaisuususkon nostamiseksi mietitään parhaillaan.

Selonteossa todetaan Suomen kansainvälisesti hyvä tilanne demokratian, oikeusvaltion ja turvallisuuden kohdalla. Tilanteen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että panostukset kansalaisten **mediakasvatukseen** tukevat kansalaisten kykyä toimia kriittisesti nykyisessä disinformaation, valeuutisten ja vihapuheen kyllästämässä mediaympäristössä.

Elinvoimainen ja moniääninen taide sekä aktiivinen kansalaisyhteiskunta ovat tärkeimpiä demokratiaa ylläpitäviä voimia. Taiteella on kokoaan suurempi vaikutus niin hyvään elämään, kriittiseen ajatteluun, talouteen, työllisyyteen, kansainväliseen kasvuun, yhteenkuuluvuuteen kuin osallistumiseen ja osallisuuteenkin. Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen dynaamisuutta ja niiden merkitystä yhteiskunnallisen kestävyyden pohjan rakentamisessa ei kuitenkaan ole kyetty vielä täysmääräisesti hyödyntämään, kun asiaa tarkastellaan esimerkiksi talouden mittareiden näkökulmasta.

Kulttuurinen kestävyys

Selonteossa todetaan kulttuurin ja taiteen olevan yhteiskuntien kestävyyden rakentamisessa tärkeitä tekijöitä. **Valtioneuvoston kulttuuripoliittisessa selonteossa** on esitetty kestävän kehityksen tavoitteet kulttuuri- ja taidealalle. Lisäksi kestävän kehityksen linjauksia sisältyy keskeisesti vuonna 2024 **toimeenpantuihin valtioneuvoston periaatepäätökseen kulttuuriperintöstrategiasta, Suomen arkkitehtuuripoliittiseen ohjelmaan sekä kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekarttaan**.

Edelleen hallitus turvaa **kulttuuriperinnön hyödynnettävyyttä ja säilymistä** digitoinnin avulla ja ottaa toiminnan ekologisen kestävyyden huomioon esimerkiksi seuraamalla vuosittain digitaalisen pitkäaikaissäilytyksen

hiilijalanjälkeä (SDG-alatavoite 11.4: hankkeet maailman kulttuuri- ja luontoperinnön suojelemiseksi). Kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristöjen suojelu ilmastonmuutoksen vaikutuksilta on huomioitu myös kansallisessa ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmassa. Rakennetun ympäristön ekologista, sosiaalista, taloudellista ja kulttuurillista kestävyyttä edistävä Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035 tukee osaltaan kulttuuri- ja luonnonperinnön säilymistä.

Koulutuksellinen tasa-arvo

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvorahoitusta eli ns. tasa-arvorahaa on jatkettu myös tällä hallituskaudella. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus on vakiinnuttanut rahoituksen määrärahatason. Avustuksella vahvistetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja ja ehkäistään segregaatiota. Avustuksella edistetään koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kohdentamalla tukea niille päiväkodeille ja kouluille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisemmilla alueilla, vahvistetaan laadukkaiden oppimistulosten saavuttamista ja hyvinvointia ja pienennetään lapsi- ja opetusryhmäkokoja. Avustuksella on mahdollista palkata lisää opettajia ja avustajia. Tasa-arvorahoituksen myötä opetusryhmät pienenevät, jolloin opettajalla riittää enemmän yksilöllistä aikaa jokaiselle oppilaalle. Näin vahvistetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen laatua ja tasoitetaan oppimiseroja.

Hakuaika valtion erityisavustukseen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin oli tammi-helmikuussa 2024. Avustusta myönnettiin huhtikuussa 2024 yhteensä 280:lle varhaiskasvatuksen ja/tai opetuksen järjestäjälle yhteensä 145 683 000 euroa. Myönnetyt avustukset ovat käytettävissä vuoden 2027 loppuun saakka. Avustusta maksetaan vuosittain kolmessa saman suuruisessa erässä 48,561 miljoonaa vuosina 2024, 2025 ja 2026 edellyttäen, että eduskunta myöntää tarkoitukseen määrärahat.

Tasa-arvoavustus vakiinnutettiin osaksi lainsäädäntöä 1.1.2023 alkaen lisäämällä lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta säännös erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Rahoituksen ennakoitavuudella pystytään edistämään koulutuksellisen tasa-arvon pitkäjänteisempää kehittämistyötä paikallisella tasolla.

Perustaitojen vahvistaminen

Perusopetuksen vuosiviikkotunteja lisätään vähimmäistuntimäärää kasvattamisella kolmella vuosiviikkotunnilla. Samalla perusopetuksen opetussuunnitelmaa ei kuitenkaan laajenneta vastaavasti. Nämä lisätunnit antavat lisää aikaa käydä läpi nykyiset tavoitteet ja auttavat tuomaan työrauhaa opettajille ja oppilaille.

Perustaitojen vahvistaminen toteutetaan lisäämällä opetustuntimäärää perustaitojen opetukseen (lukutaito, laskutaito) kolmella vuosiviikkotunnilla, joista yksi äidinkieleen ja kirjallisuuteen ja yksi matematiikkaan vuosiluokille 1–2 ja yksi äidinkieleen vuosiluokille 3–6. Ko. oppiaineiden opetussuunnitelmaperusteisia tavoitteita ei lisätä, vaan lisää aikaa resursoidaan nykyisten tavoitteiden oppimiseen.

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisäys edellytti sekä tuntijakoasetuksen että perusopetusasetuksen muutosta, sillä oppilaiden kokonaistuntimäärä lisääntyy nykyisestä 225 vvt:stä 228 vvt:iin. Tarvittavat muutokset on tehty myös perusopetusasetuksen 3 §:ään. Lisäykset eivät edellytä muutoksia opetussuunnitelman perusteisiin.

Tuntilisäykset ja niiden mukaisesti päivitetyt paikalliset opetussuunnitelmat tulevat peruskouluissa voimaan 1.8.2025. Tuntilisäyksiin on varattu pysyvää rahoitusta 8,6 miljoonaa vuonna 2025 ja 20,6 miljoonaa vuodesta 2026 alkaen.

Hallitus on uudistanut **esi- ja perusopetuksen oppimisen tukea** koskevan lainsäädännön. Uudistuksen lähtökohtana on varmistaa oppilaiden oikeudet tarvitsemiinsa tukitoimiin opetukseen osallistumiseksi ja perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Tukitoimien järjestämistä ja toteuttamista yhtenäistetään valtakunnallisesti sekä varmistetaan kouluille riittävät resurssit niiden toteuttamiseen. Uudistuksella vähennetään myös opetushenkilöstön hallinnollista työtä tuen asiakirjojen valmistelussa. Tuen toteuttamista ohjaavia asiakirjoja selkiytetään ja niiden valmisteluprosessia kevennetään.

Uudistuksen keskiössä ovat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, joihin lainsäädäntö jatkossa velvoittaa opetuksen järjestäjät. Näihin kuuluvat opetus- ja kasvatushenkilöstön välinen yhteistyö ja opetusryhmien

muodostaminen siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Uudistuksella vahvistetaan varhaisia tukitoimia, joiden avulla oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti kohdennetuilla tukimuodoilla arvioidaan voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Ensisijaiset tukimuodot, joihin jokaisella oppilaalla on oikeus, ovat ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Lisäksi säädetään tarkemmin oppilaskohtaisista tukitoimista, jotka perustuvat vahvempiin tuen tarpeisiin. Näihin sisältyy sekä osittain pienryhmässä, että tarvittaessa kokonaan erityisluokassa toteutettava opetus.

Uudistettu lainsäädäntö on hyväksytty 30.12.2024 ja se tulee voimaan 1.8.2025. Uudistetun lainsäädännön mukaiset esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä niiden mukaisesti päivitetyt paikalliset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön kouluissa 1.8.2025 alkaen.

Uudistuksen toteutukseen on varattu pysyvää rahoitusta n. 43 miljoonaa vuonna 2025 ja n. 97 miljoonaa vuodesta 2026 alkaen, ja sen toimeenpanemiseksi huolehditaan kaikkien opettajien ja koulujen johdon osaamisen vahvistamisesta valtakunnallisesti. Erityisopettajien riittävistä koulutusmääristä huolehditaan koulutusmääriä lisäämällä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti vuonna 2024 laaja-alaisen **peruskoulun tulevaisuustyö** – kehittämishankkeen. Tavoitteena on arvioida, millaisia valmiuksia koulutuksen tulisi tarjota tulevaisuuden muuttuvassa yhteiskunnassa. Tarkoitus on luoda kestävä visio pidemmän aikavälin oppimisesta, osaamisesta sekä merkityksellisestä koulutuksesta.

Tulevaisuustyön fokus on globaaleissa ja paikallisissa perustavanlaatuisissa muutoksissa, jotka edellyttävät koulutuksen tavoitteiden ja menetelmien pitkän aikavälin suuntaviivojen laaja-alaista uudelleenmäärittelyä. Erityisesti työn ja talouden nopeat murrokset, sosiaalisen ja ekologisen kestävyyden kysymykset sekä tekoälyyn perustuva teknologinen kehitys haastavat perinteiset osaamisen ja koulutuksen järjestämisen tavat.

Työ toteutetaan neuvottelukunnan yhteistyössä sekä tukena toimii parlamentaarinen seurantaryhmä. Työn puitteissa järjestetään seminaareja liittyen tulevaisuustyön teemoihin, kansallinen verkkofoorumi, koulufoorumi-tapahtumia, dialogikuulemisia sekä laajaa kansallista ja kansainvälistä verkostoyhteistyötä. Neuvottelukunnan toimikausi on 1.2.2024 – 31.12.2025, visioraportin on määrä valmistua 2025 loppuun mennessä.

Ammatillisen koulutuksen valtakunnallisten tutkintojen perusteissa huomioidaan kestävä kehitys. Nykyhetkessä kehittämisen painopiste on erityisesti vihreään siirtymään liittyvän osaamisen vahvistamisessa.

Selonteossa mainittujen toimien lisäksi **toisen asteen koulutuksen monet muut toimet vahvistavat edelleen Agenda 2030 toimeenpanoa.** Esimerkiksi tuulivoima- ja akkuteollisuuden sekä yleisemmin (digi)vihreän siirtymän tarpeisiin vastataan ammatillisten tutkintojen perusteita kehittämällä. Käynnissä on perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen sijoittuvan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen toimivuutta valmisteleva työryhmätyöskentely, joka osaltaan voi edelleen vahvistaa yhteiskuntaan kiinnittymistä ja koulutuksen merkityksellisyyttä yksilöiden poluilla. Huomionarvoista on, että myös nivelvaiheen koulutus sisältää mm. yhteiskunta-, ympäristö- ja kulttuuriosaamista ja rakentaa siten pohjaa Agenda 2030 -työn viitoittamalle ajattelulle myöhemmin elämässä. Lukiokoulutuksessa puolestaan on viime vuoden lopulla vahvistettu lakimuutos, jolla riittävän hyvin suomea tai ruotsia taitamattomien, muun kuin opiskeluluvan perusteella Suomeen saapuneiden nuorten sivistyksellisiä oikeuksia vahvistetaan mahdollisuudella suorittaa englanninkielinen lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto.

Korkeakoulutus, tiede ja tutkimus

Kestävän kehityksen tavoitteisto linkittyy vahvasti globaaleihin haasteisiin, joiden ratkaiseminen edellyttää korkeaa osaamista, uutta tietoa tuottavaa tutkimusta ja monitieteellistä lähestymistä. Tässä tieteellä ja korkeakouluilla on merkittävä rooli.

Suomen **koulutustason nousu** on pysähtynyt nuorten aikuisten (25–34-vuotiaiden) korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuudella mitattuna. Tuoreimpien vuoden 2023 tilastojen mukaan nuorten aikuisten ikäluokasta korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on 39,2 prosenttia OECD-maiden keskiarvon ollessa 47,6 prosenttia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää hallitusohjelman mukaista tavoitetta korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrän nostamisesta mahdollisimman lähellä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.

Koulutus- ja osaamistason nostamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on osoittanut vuosille 2024–2027 yhteensä 42,1 miljoonan euron lisärahoituksen tutkintoon johtavavan koulutuksen koulutusmäärien lisäämiseksi yliopisto- ja ammattikorkeakoulutuksessa. Lisäksi yliopistojen kanssa on sovittu pysyvistä aloituspaikkalisäyksistä lääketieteen ja eläinlääketieteen koulutuksissa.

Koulutustason noston tavoitteet on huomioitu myös ministeriön ja korkeakoulujen välillä tehdyissä sopimuksissa sopimuskaudelle 2025–2028. Kaudelle 2025–2028 sovitut tutkintotavoitteet ovat kaikilla tutkintotasoilla yli 30 prosenttia vuonna 2024 suoritettuja tutkintomääriä korkeampia.

Kehysriihen 2024 linjauksen pohjalta on käynnistetty koulutustason noston ja koulutuspolkujen sujuvoittamisen toimenpideohjelman valmistelu. Tavoitteena on vapauttaa korkea-koulukapasiteettia ensikertalaisille opiskelijoille. Vuosittain yli 25 prosenttia (n. 16 300) korkeakoulujen opiskelupaikoista myönnetään opiskelijoille, joilla on jo olemassa oleva opiskelupaikka korkeakoulussa tai toinen tai useampi saman tasoinen korkeakoulututkinto. Osana toimenpideohjelmaa on tarkoitus säätää muun muassa korkeakoulujen yhden opiskeluoikeuden säännöstä.

Valtioneuvoston yleisistunto hyväksyi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen uudistetut rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen. Rahoitusmallit sisältävät muun muassa aiempaa suuremmat kannusteet ensikertalaisten aseman ja koulutuksen läpäisyn parantamiseen.

Valtion toimet **T&K-menojen** 4 % -tavoitteen edistämiseksi ovat muodostuneet vahvan parlamentaarisen yhteistyön pohjalle. On tärkeää, että toimeenpanoa jatketaan parlamentaarisen sovun viitoittamana. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan investoinneilla tavoitellaan kestävän talouskasvun vauhdittamista, kilpailukyvyn vahvistumista sekä tuottavuuden kasvua. Suomi pienenä avotaloutena menestyy tulevaisuudessa vain osaamisella ja innovaatioilla. Korkeatasoinen osaaminen ja TKI-toiminta ovat Suomen kilpailukyvyn, tuottavuuden kasvun ja hyvinvoinnin pohja. Tutkimus- ja kehittämisinvestoinneilla tavoitellaan elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumista sekä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää kasvua, joka vahvistaa julkista taloutta ja mahdollistaa hyvinvointiyhteiskunnan toimintojen rahoittamisen. Viime kädessä päämääränä on yhteiskunnan hyvinvoinnin lisääntyminen.

Kansainvälinen kilpailu ja geopoliittinen tilanne ovat kiristyneet. Osa jännitettä on tieteen ja teknologian kietoutuminen suurvaltojen kauppapoliittiseen kilpailuun. Myös osaamisesta käydään globaalia kilpailua. Pitkäaikaisen tieteelliseen **tutkimukseen ja kehittämistoimintaan** panostamisen ansiosta Suomi on maailman kärjessä tutkimus- ja teknologia-aloilla, joiden kansainvälisestä johtajuudesta ja hallinnasta kilpaillaan. Kärkemme ei ole leveä, mutta se on terävä. Tälle edulle on hyvä rakentaa. Se edellyttää, että Suomen TKI-järjestelmää kehitetään kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sektorilla valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman mukaisia lisäyksiä on kohdistettu moniin kestävyystavoitteidenkin kannalta oleellisiin toimiin kuten tohtoripilottiin, jossa yksi piloteista kohdistuu kestävyysmurroksiin sekä tutkimuksen infrastruktuureiden kehittämisen vahvistamiseen. Suomella on esimerkiksi vahvoja ympäristön monitoroinnin tutkimuksen infrastruktuureja, jotka tuottavat tietoa ympäristön tilasta ja toimivat alustoina tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyölle. Merkittävä toimi on suurteholaskentaan liittyvä investointi koskien supertietokone LUMIn päivittämistä enintään 250 miljoonan euron rahoituksella osana valtion T&K-panostuksia. Monet kestävyysmurrokset (esimerkiksi ilmastomallit) ovat laskentaintensiivisiä. Päivitetty LUMI-ekosysteemi palvelee entistä paremmin tekoälyyn liittyvän tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan tarpeita kaikilla tieteenaloilla.

Valtion T&K-rahoitusta on suunnattu valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman päälinjauksien pohjalta. Toistaiseksi T&K-rahoituksen lisäyksiä ei ole kohdennettu esimerkiksi korkeakoulujen T&K-toimintaan perusrahoituksena. Perusrahoituksen lisääminen korkeakoulujen T&K-toimintaan on tärkeää sen varmistamiseksi, että korkeakouluilla on mahdollisuus tiivistää T&K-yhteistyötä mm. yritysten kanssa ja jotta voidaan vahvistaa tutkimusta laaja-alaisesti, mikä on kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta tärkeää.

Kulttuuriasiainneuvos Satu Heikkinen

Jakelu Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anders Portin
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Lehikoinen
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Rosanna Blomster
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Santeri Lohi